

değerli âlimlerimizle de öğrencilerini tanıstırıyor; seminerler, konferanslar ve sempozyumlar vesilesiyle karşılıklı seyahatlerle onların birikimlerinin İzmir'deki öğrencilerine aktarılması için zemin hazırlıyorlardı. Onların hoşgörüsü, engin bilgisi, deneyimi ve vukulları sayesinde Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, kısa sürede Türkiye genelinde

tebellür eden ayrı bir ekol, ayrı bir okul oldu.

Ben de eğitim hayatımın son evresinde böyle bir iklimin içine girdiğim için kendimi bahtiyar hissediyorum. Bu münasebetle Rıza Bey hocama yeniden Allah'tan rahmet, sevgili ailesine sabırlar, diğer hayatta olan hocalarımıza da huzurlu, uzun ve sağlıklı bir ömür diliyorum.

Kars'ın Yaşayan Hafızası Mürsel Köse Hayata Veda Etti

Şevket Kaan Gündoğdu

Kars Barosunun kurucu başkanı, tarih ve folklor araştırmacısı, TDK asli üyesi, Kars'ın yaşayan hafızası Avukat Mürsel Köse; 5 Nisan 2021 Pazartesi günü, Kafkas Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde hayata veda etti. Geçen yıl ocak ayında geçirdiği rahatsızlık sonrasında uzun zamandır tedavi görmekteydi. Cenazesi vefat ettiği gün, ikinci namazını müteakip Sukapı Mezarlığı'nda kılınan cenaze namazının ardından aynı mezarlıkta annesi Hünkâr Hanım ve babası İbrahim Bey'in ayak ucunda hazırlanan ebedî istirahatgâhına defnedildi.

Hem anne hem de baba tarafından Kars'ın en eski yerli ailelerine mensuptu. Entelektüel birikimiyle Karşlı aydınlardan biriydi. Kars'ta dünyaya gelmiş, uzun yıllarını bu şehirde geçirmiş, avukatlık mesleğini burada yapmış ve neredeyse bu şehrin son yüz yılına tanıklık etmişti.

Mürsel Köse, 15 Mayıs 1928'de Kars'ın Sukapı Mahallesi'nde dünyaya geldi.

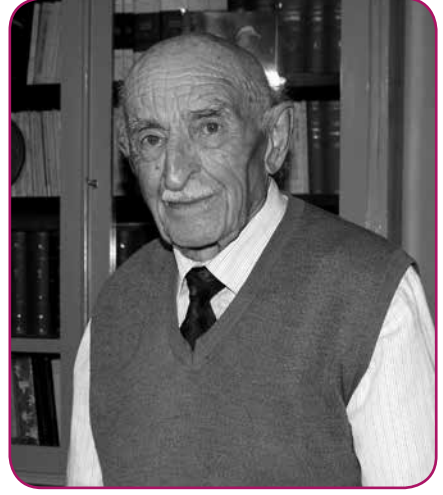
Yusuf Paşa Mahallesi'nde hâlen mevcut İsmet Paşa İlkokuluna kaydedildi. Teyzesi Hayriye Hanım ve ablasından *Kur'an-ı Kerim* okumayı öğrendi. Dördüncü sınıfa kadar, öğretmeni Refika Hanım'ın özel ilgisini gördü ve yaptığı resimler öğretmeninin dikkatini çekti. Küçük yaşta babası İbrahim Bey'in vefatı üzerine aile geçimine katkıda bulunmak üzere, güzel yazı yazma ve resim çizme yeteneğini kullanarak tenke ve cam üzerine tabela yazma işine başladı. Öte yandan marangozluk ve cilt işleri yapmayı öğrendi.

Ortaokulda bir müsamere için, Atatürk'ün Samsun'dan bir güneş gibi doğuşunu temsilen, Atatürk'ün portresini çini mürekkeple cam üzerine yapması ve model uçak tasarımı sonrasında resim öğretmeni Ethem Aydın Bey'in desteğiyle bu yeteneklerini ilerletmiş, orta üçüncü sınıftayken ABD'de tertiplenen, uluslararası resim yarışmasına, bir model çalışması seçilip gönderilmişti. Ortaokulu pekiyi dereceyle bitirdikten sonra Kars Lisesine başladı. Yalnız birinci dönemin sonuna kadar zor devam edebilmiş, geçim sıkıntısı ve farklı sorunlar yüzünden liseden ayrılmak zorunda kaldı. 1949 sonbaharında liseye kaydolmak için yaptığı başvuru, o zamanki yönetme-

liğe göre yaşının büyük olması dolayısıyla reddedildi. Kars Lisesi Tarih öğretmeni M. Fahrettin Kırzioğlu, mevcut kayıtları karıştırırken, tevafuken müracaatını görmesi üzerine kaydını yenileyerek lise eğitimine devam etmesini sağladı. Kırzioğlu, “Evladım, sakın yüzümüzü kara çıkarma!” diyerek onun hayatında daima mihenk taşı olmuş, hocasının sözlerini de hiçbir zaman unutmamıştı.

Lise tahsilini başarıyla tamamlayarak Kars Lisesinden 1953 Haziran döneminde pekiyi derece ile mezun oldu. Mimarlık okumak istiyordu. İstanbul'a gitmesine rağmen maddi açıdan okumasının imkânsız olduğunu görek Kars'a dönmeye karar verdi. Yalnız Kars'a dönmeden gelişen bir olay üzerine Karayolları Genel Müdürlüğü Yol Etüt ve Proje Fen Heyetinde çalışmaya başladı. Bu arada Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Ankara Barosundaki stajını tamamladıktan sonra yaklaşık 15 yıl ayrı kaldığı memleketine dönmeye karar verdi. 6 Ekim 1967 günü Kars'ta avukatlık hayatına başladı. 1972 yılında Kars Barosunu kurarak üç dönem de başkanlığını yaptı.

Ömrünü hasrettiği Kars'ta sosyal ve kültürel birçok programın yapılması için hocası Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzioğlu ile birlikte canla başla çalıştı. Selçukluların Anı ve Kars'ı fethinin 900. yıl dönümü törenleri ile ülkemizde ilk defa Kars'ta Dede Korkut (Korkut Ata) Şenlikleri'nin tertip edilmesine ciddi katkıları olmuştu. Kars Turizm ve Tanıtma Derneği Ankara Şubesinin yönetiminde yer aldı. Kars'la ilgili çıkan birçok yayının kapak ve iç sayfa resimlerini çizmiş, Kars'ın yakın tarihinde, olan biten her şeyi sayısız defterlerine not ederek geleceğe taşınmasını sağlamıştı.

Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmeti'ni kuran ve Kars'ta Millî Mücadele'nin önderliğini yapan isimlerin hatıralarıyla büyüyüp o döneme ilişkin bilgileri birinci ağızlardan kaydetmişti. Büyük vatanperver Karşı Hafız Kurban Yurtseven'in hatıratı ile Kars'ın Cumhuriyet'in ilk yıllarında fotoğraflarını çeken Foto Ar'ın sahibi, ressam ve fotoğraf sanatçısı Sacit Aktagel'in ona emanet ettiği fotoğrafları ömrünün sonuna kadar titizlikle muhafaza etti. Yine Hafız Kurban Yurtseven'in mezarının Eskişehir'den alınarak 9 yıl sonra Kars Belediye Başkanı Arif Taşçı'nın desteğiyle 12 Temmuz 1981'de Kars'a getirilmesini ve Evliya Camisi haziresinde defnedilmesini sağlamıştı.

Türk Dili, Türk Kültürü, Türk Folklor Araştırmaları, Bizim Ahıska dergileri başta olmak üzere farklı süreli yayınlarda Kars folkloru ve tarihi üzerine yazılar kaleme almıştı. 1955 yılında Türk Dil Kurumu halk ağız derlemelelerinde görev üstlenmiş, Kars'tan derlediği 1500 kelimeyi *Derleme Sözlüğü*'ne kazandırmıştı. TDK'nin asli üyesi olan yüksek mühendis Mehmet Salihoğlu ve Erzurumlu Cevat Dursunoğlu'nun,

tüzük gereği referanslarıyla TDK asli üyeliğine kabul edilmişti. Kurumun 1963 tarihli 10. ve 1966 tarihli 11. Kurultaylarında da Genel Kurul tarafından Söz Derleme Komisyonuna seçilmişti.

2003 yılında *İşgalden Kurtuluşa Elviye-i Selâse* adıyla Kars'ın yakın tarihine ışık tutacak önemli bir kitabı yayına hazırladı. İlerlemiş yaşına rağmen evinin alt katında bulunan kendisine ait kütüphanesinde düzenli olarak çalışmalarına devam ediyordu. Yaklaşık bin sayfayı bulan *Kars Folkloru* çalışmasını baskıya hazırlamaktaydı. Ne yazık ki geçirdiği geçirdiği rahatsızlık dolayısıyla çalışmasını tamamlamadı.

Mürsel Köse ile 17 Ocak 2015 tarihinde başlayan muhabbetimiz onun rahatsızlanıp hastaneye kaldırıldığı

güne kadar devam etmiş, son kez onu 25 Ocak 2020 tarihinde Kafkas Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde ziyaret edip elini öpmüştüm. Daha sonra melun koronavirüs salgınının başlamasıyla kendisini ziyaret edemediysem de oğlu Taner Köse'den sürekli durumu hakkında bilgi almaya devam etmiştim.

5 Nisan 2021'de cenaze merasimine katılarak ailesi ve dostlarıyla birlikte sonsuzluğa uğurladığımız; avukat, teknik ressam, cilt ustası, marangoz, aracı, koleksiyoner, araştırmacı, yazar gibi birçok özelliği hayatına sığdıran Mürsel Köse'ye Allah'tan rahmet, Karslılara ve ailesine başsağlığı diliyorum. Mekânı cennet, ruhu şad olsun!